

Možnosti hodnocení okolí železničních stanic a jejich regenerace na příkladu Ostravy

Tomáš Boruta

Katedra soc. geografie a reg. rozvoje
Ostravská univerzita
tomas.boruta@osu.cz

Igor Ivan

Institut geoinformatiky
VŠB – Technická univerzita Ostrava
igor.ivan@vsb.cz

Proč se zabýváme touto problematikou

- Důraz v geografickém výzkumu je kladen na dopravní charakteristiky (akcesibilita, hierarchie, docházka)
- Má-li doprava městotvornou funkci, jaké jsou komplexní charakteristiky okolí železničních uzlů ve srovnání s jinými částmi města?
- Budou-li se v ČR prosazovat dopravní inovace (společně s dalšími faktory) v souvislosti s trendy ve vyspělých zemích, bude městská správa připravena využít potenciálů regenerace?

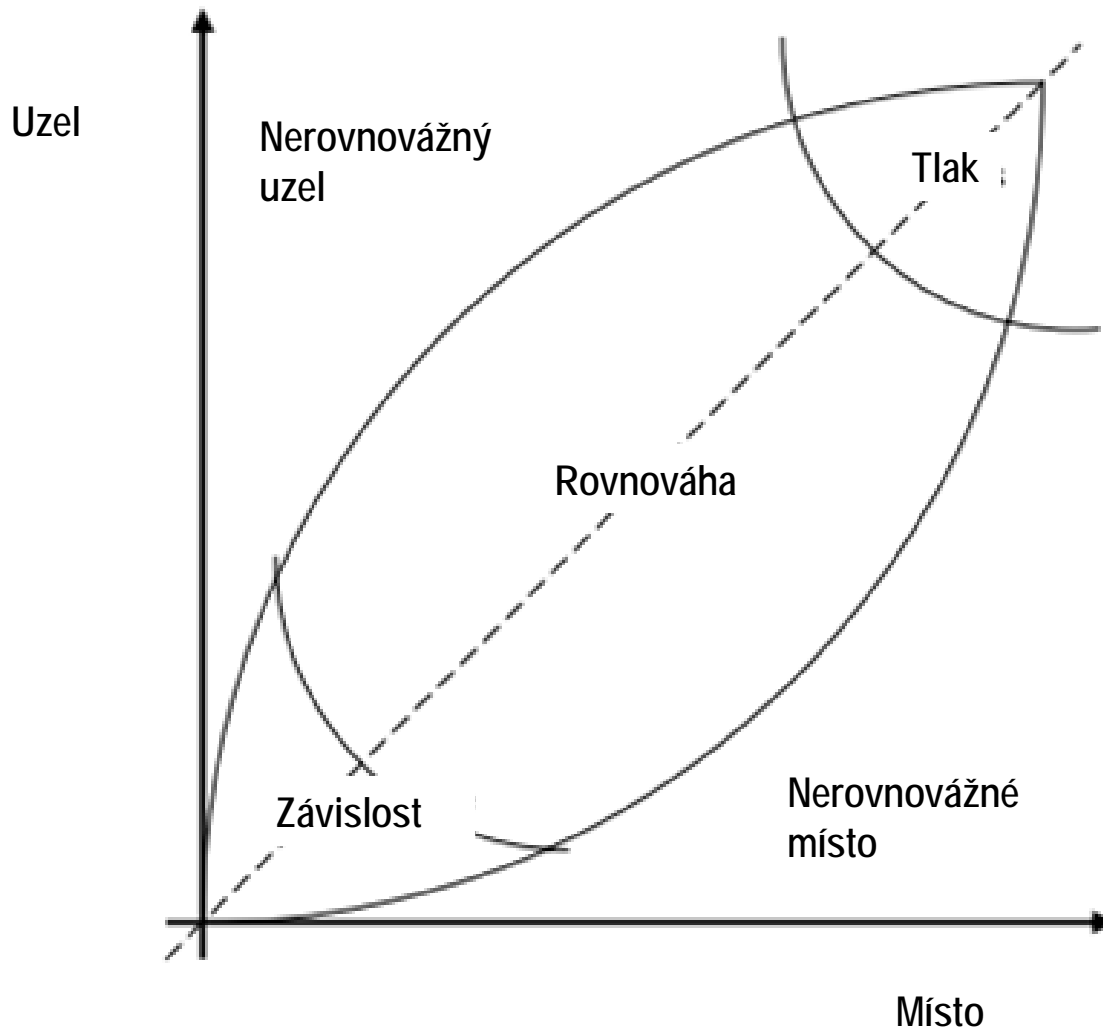
Faktory regenerace železničních stanic a jejich okolí

- **Dopravní inovace**
 - VRT a rychlá příměstská doprava
- **Privatizace a unbundling železnice**
 - tlak na diverzifikaci příjmů (majitelů infrastruktury, operátorů)
- **Relokalizace průmyslových a distribučních aktivit**
 - vznik brownfields na rail-side
- **Snaha měst o realizaci tzv. flagship projektů**
 - zásadní změna ve využívání land-use (kvalitativní)

Faktory regenerace železničních stanic a jejich okolí II

- **Organizační inovace ve střeoevropském prostoru**
 - Roste význam přestupních stanic (koncových MHD a centrálních železničních) v příměstské dopravě
- **Cílem projektů komplexní regenerace území je snaha o zhodnocení investic na dopravní infrastrukturu i v land-use (v bezprostředním okolí stanic)**
 - Governance jako integrovaný přístup v decizní sféře

Železniční stanice jako uzly a místa

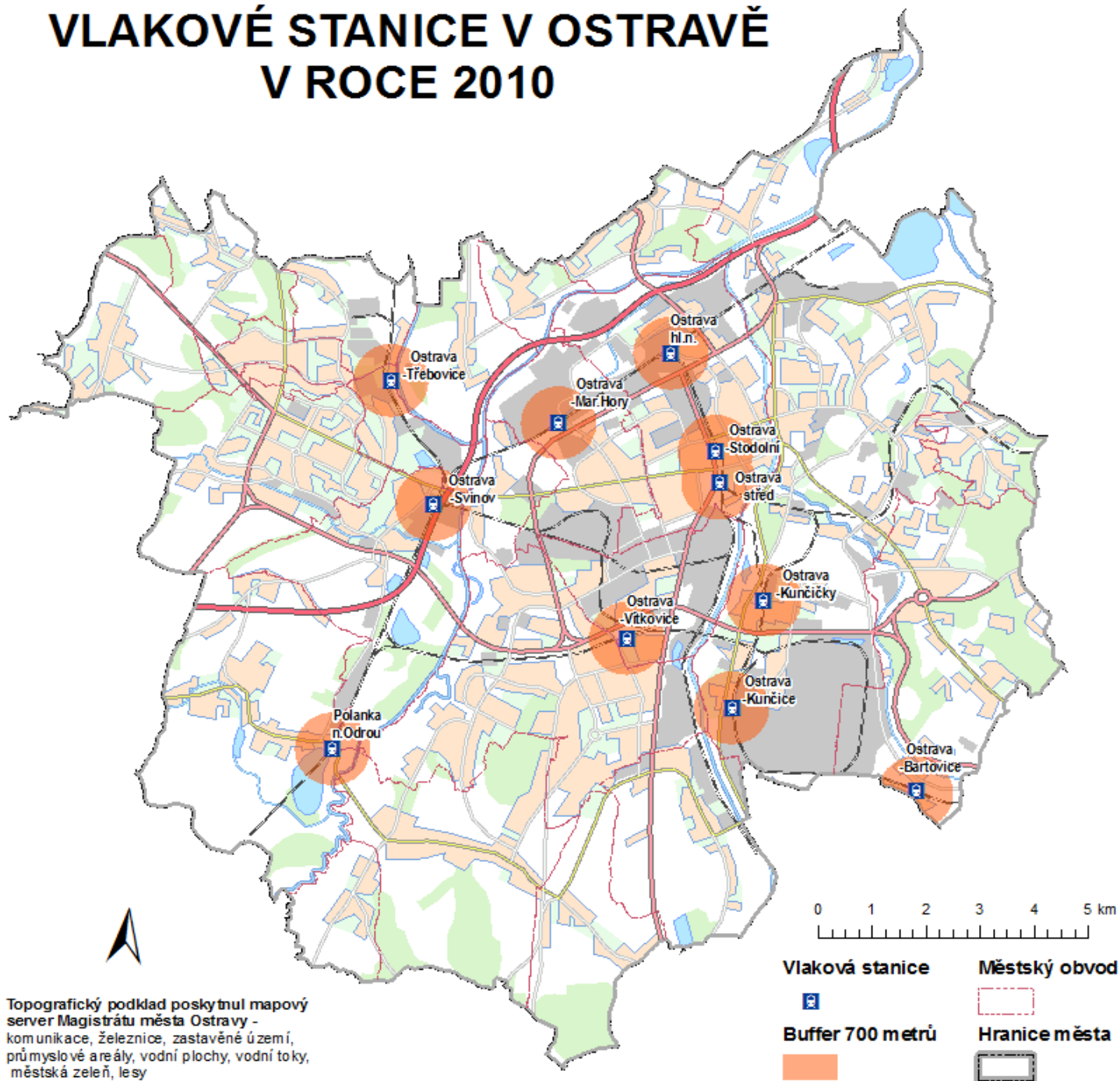
- Bertolini 1998, 1999, 2008
- **Node-index:** akcesibilita dopravních módů
- **Place-index:** intenzita a diverzita městských „aktivit“
- Buffer 700 m
- Amsterdam, Utrecht, Rotterdam, Švýcarsko

Place-index

- 3 hlediska:
 - socio-demografické, ekonomické a urbánní hledisko
- na 2 úrovních:
 - zázemí všech 11 stanic porovnáno s výsledky za zázemí 100 náhodně vybraných budov na území města
 - vzájemná komparace mezi 11 stanicemi
- nemožnost využití dat ze SLDB => **alternativní zdroje dat**

Název	Platnost	Poskytovatel
registr obyvatel	31. 3. 2010	Magistrát města Ostrava
registr sčítacích obvodů a budov	1. 7. 2010	Český statistický úřad
evidence nezaměstnaných	1. 4. 2010	Úřad práce v Ostravě
struktura firem	Červenec 2009	Albertina – Firemní monitor

VLAKOVÉ STANICE V OSTRAVĚ V ROCE 2010

Sociodemografické hledisko

- **Hodnocené faktory:**

- počet obyvatel v okolí železničních stanic a hustota zalidnění,
- počet bytů v okolí železničních stanic,
- průměrná intenzita nezaměstnanosti a průměrné podíly nezaměstnaných v budovách v okolí železničních stanic.

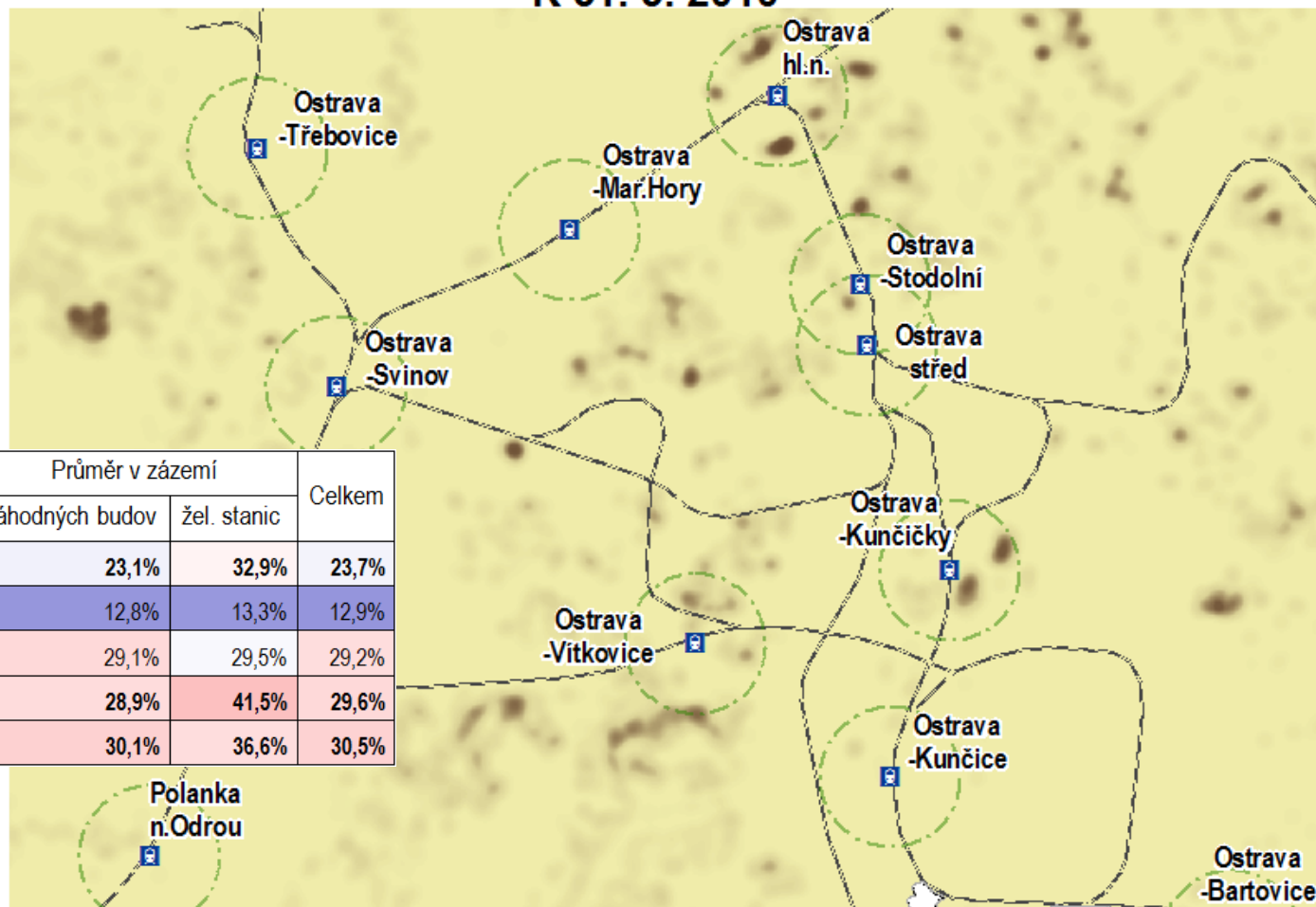
Sociodemografické hledisko

- nízká hustota zalidnění v okolí stanic
- významné mezistaniční rozdíly

Průměr v zázemí	Počet obyvatel	Hustota zalidnění (na km ²)	Počet bytů	Počet obyvatel na byt
náhodných budov	3666	2383	2079	1,8
žel. stanic	1665	1082	1065	1,6

- Stodolní, Kunčičky, Hlavní n. – nadprůměr ob./byt
- Mar. Hory – neobydleno

LOKALITY SE ZVÝŠENOU INTENZITOU NEZAMĚŠTNANOSTI V OKOLÍ VLAKOVÝCH STANIC V OSTRAVĚ K 31. 3. 2010

Průměr	Průměr v zázemí		Celkem
	náhodných budov	žel. stanic	
Intenzita nezaměstnanosti	23,1%	32,9%	23,7%
Podíl nezam. do 25 let z nezam. celkem	12,8%	13,3%	12,9%
Podíl nezam. nad 50 let z nezam. celkem	29,1%	29,5%	29,2%
Podíl nezam. se ZŠ z nezam. celkem	28,9%	41,5%	29,6%
Podíl nezam. nad 12 měsíců z nezam. celkem	30,1%	36,6%	30,5%

Topografický podklad poskytl mapový server Magistrátu města Ostravy - železnice

Vlaková stanice

Buffer 700 metrů

Intenzita nezaměstnanosti

Max

Min

Městský obvod

Hranice města

Ekonomické hledisko

- problematické určení vhodného datového zdroje
 - pouze sídla firem, nikoliv pracovišť (např. DHL)
 - možnost zachycení časového vývoje (10 let)
 - rozděleno do 4 klastrů (viz Bertolini)

Sektor (rok 2009)	Ostrava hl. n.	Ostrava střed	Ostrava-Bartovice	Ostrava-Kunčice	Ostrava-Kunčičky	Ostrava-Mar.Hory	Ostrava-Stodolní	Ostrava-Svinov	Ostrava-Třebovice	Ostrava-Vítkovice	Polanka n. Odrou
ZPRAC,STAV,DOPR	26,0%	17,1%	27,1%	18,9%	32,7%	41,3%	15,9%	28,1%	27,5%	26,4%	50,0%
OSTATNÍ SLUŽBY	40,0%	47,2%	23,7%	18,1%	21,7%	22,2%	45,8%	38,8%	35,8%	30,3%	19,6%
VZDEL,ZDRAV	4,6%	5,7%	3,4%	5,5%	4,9%	1,6%	5,5%	5,0%	5,0%	6,5%	3,6%
OBCHOD,UBYT	29,4%	29,9%	45,8%	57,5%	40,7%	34,9%	32,8%	28,1%	31,7%	36,8%	26,8%

- struktura subjektů je **podobná** (stanice x etalon)
- prorůstové stanice Hl. n., Stodolní, Střed a Vítkovice (1999 – 2009)

Urbánní hledisko

- struktura typu využití budov v okolí stanic (RSO)
- potvrzení nižšího zastoupení budov k bydlení (nádraží x etalon)
- potvrzení **residenční funkce** Polanky, Kunčiček, Bartovic, Svinova a Vítkovic
- RSO – evidence podle čísla popisného (výrobní haly často pod jedním číslem)
- nutnost rozšíření urbánního hlediska o další ukazatele (plošné využití území, funkční využití ploch)

Obecné zhodnocení okolí stanic v Ostravě

- Různorodé funkce městských stanic
- Postavení **centrálních stanic** mají Hlavní nádraží, Stodolní a Střed
- Významnější **sídlištní hub** Vítkovice
- Neexistence koncentrovaného retailu (nákupní galerie apod.) v rámci bufferu (jen hobby markety; v budoucnu Střed)
- Extrémy Mariánské Hory a Polanka n. O.
- Stanice jako fyzické bariéry = nevyužití celé plochy bufferu – koncept JING/JANG ?
- Stanice jako mentální bariéry = špatný sociální status

Problematika datových relevantních zdrojů

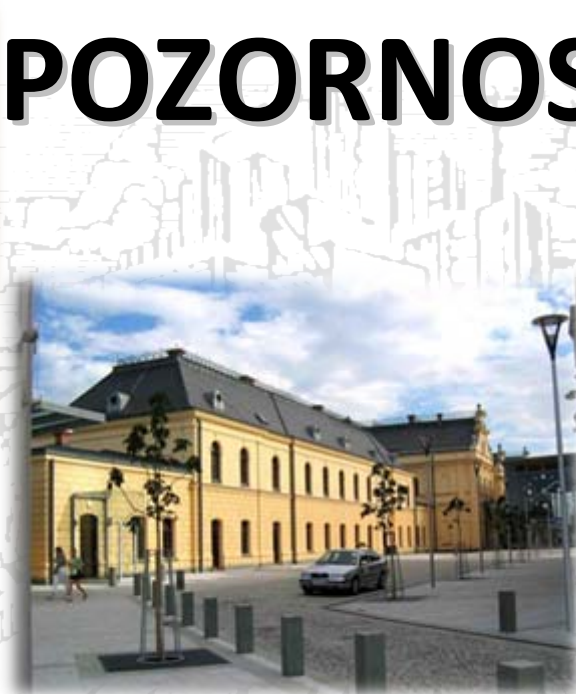
- potřeba pracovat s aktuálními daty na mikro-úrovni
- univerzální datové zdroje pro využití na území celé ČR
- **socio-demografické hledisko –**
 - SLDB (dlouhá perioda), ROB a evidence ÚP, Policie ČR (problematický přístup)
- **ekonomické hledisko –**
 - RES – opět místo sídla firmy ne pracoviště
 - databáze přírůstku pracovních míst – místo pracoviště
- **urbánní hledisko –**

Diskuze

- Má smysl se zabývat problematikou rozvoje železničních stanic a jejich okolí?
- Má smysl v podmínkách ČR konstruovat node/place model?
- Jaké stanovit ukazatele pro tvorbu indexů?

DĚKUJEME ZA POZORNOSŤ

tomas.boruta@osu.cz
igor.ivan@vsb.cz